Postbus 5050
NL-3502 JB Utrecht
+31 30 87 820 87
www.AeQui.nl
info@AeQui.nl

HBO-Rechten
Zuyd Hogeschool

Adviesrapport van de beoordeling bestaande opleiding
15 en 16 januari 2026

Samenvatting

Op 15 en 16 januari 2026 is de bacheloropleiding hbo-rechten van Zuyd Hogeschool (hierna: Zuyd) gevisiteerd. Het totaaloordeel van het panel is positief.

Beoogde leerresultaten

De bachelor hbo-rechten van Zuyd is een vierjarige voltijdopleiding (240 EC) die studenten opleidt tot breed inzetbare en praktijkgerichte hbo-juristen. De opleiding is gebaseerd op het Landelijk Beroeps- en Opleidingsprofiel HBO-Rechten 2025 en heeft dit vertaald naar vier kerncompetenties: onderzoeken, diagnosticeren, beslissen en handelen. Deze zijn uitgewerkt in leeruitkomsten op NLQF-niveau 6 en sluiten aan bij de Dublin descriptoren. Zuyd profileert zich met het adagium 'Voorkomen en oplossen van juridische problemen' en geeft hieraan invulling via haar profilering op Preventive Law, met aandacht voor digitalisering en ethiek. Studenten leren juridische vraagstukken analyseren, risico's signaleren en in uiteenlopende beroepscontexten professioneel en oplossingsgericht handelen. De opleiding onderhoudt een sterke relatie met het regionale werkveld, dat de gekozen profilering en het niveau van afgestudeerden onderschrijft. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Onderwijsleeromgeving

De opleiding beschikt over een samenhangend en praktijkgericht programma dat studenten in staat stelt de beoogde leeruitkomsten te realiseren. Het curriculum is logisch opgebouwd, met een geleidelijke toename in complexiteit en zelfstandigheid. In de eerste studiejaren bouwen studenten een stevige juridische kennisbasis op, ondersteund door de Zevensprong-methode als herkenbaar didactisch ankerpunt. Gaandeweg verschuift de nadruk naar integraal en preventief handelen in de beroepspraktijk. Studenten lopen vanaf de laatste periode van het tweede studiejaar stage (in totaal 60 weken). Werkveldvertegenwoordigers waarderen deze omvangrijke stagecomponent en de ruime praktijkervaring die studenten opdoen. Studenten zijn eveneens positief, al blijkt de tweedejaarsstage soms te kort voor een passende stageopdracht. De profilering op Preventive Law komt met name in jaar 3 en 4 tot uitdrukking, maar is in de eerste twee studiejaren minder expliciet herkenbaar. Ook het aspect management en organisatie is wel opgenomen in het landelijke profiel en de competentiematrix, maar niet altijd zichtbaar gepositioneerd in het curriculum. Het panel adviseert deze componenten nadrukkelijker te positioneren. De onderwijsleeromgeving wordt gekenmerkt door deskundige en betrokken docenten en persoonlijke begeleiding. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Toetsing

De opleiding beschikt over een helder en samenhangend systeem van toetsing. Toetsing is praktijkgericht ingericht en gericht op het beoordelen van de vier kerncompetenties. De opleiding combineert summatieve en formatieve toetsing, waarbij toetsen niet alleen prestaties vaststellen, maar ook het leerproces ondersteunen. Studenten werken vanaf het eerste jaar met authentieke beroepsproducten, aangevuld met schriftelijke kennistoetsen. De relatie tussen leerdoelen, kerncompetenties en toetsing is inzichtelijk uitgewerkt in toetsmatrijzen, waarin ook het beheersingsniveau (Miller) is vastgelegd. Met ingang van studiejaar 2025–2026 is het afstuderen herzien, waarbij studenten hun eindniveau aantonen via een criteriumgericht interview (CGI), op basis van een portfolio met

drie beroepsproducten. De opleidingsvertegenwoordigers hebben laten zien dat de rubric en beoordelingssystematiek in het nieuwe afstuderen zijn aangepast, waardoor de transparantie en traceerbaarheid van het eindoordeel is versterkt. Het panel heeft vertrouwen dat deze aanpassingen de navolgbaarheid van de beoordeling voor externen verbeteren. De kwaliteit van toetsing wordt geborgd via het vierogenprincipe, toetsborgingsgesprekken, structurele kalibratie en de rol van de toets- en examencommissie. Docenten nemen daarnaast deel aan landelijke kalibreersessies, waardoor de normering extern wordt gespiegeld. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Het panel stelt op basis van vijftien bestudeerde afstudeerwerken vast dat het eindniveau is gerealiseerd. Afgestudeerden beschikken over de vereiste juridische kennis, professionele vaardigheden en beroepshouding. De afstudeerwerken tonen aan dat zij in staat zijn om zelfstandig juridische vraagstukken te analyseren, passende interventies te ontwikkelen en professioneel te handelen in een beroepsauthentieke context. Het panel waardeert de kwaliteit en zorgvuldigheid van de feedback, die inhoudelijk sterk, concreet en ontwikkelingsgericht is. Werkveldvertegenwoordigers en alumni bevestigen dat afgestudeerden goed zijn voorbereid op de beroepspraktijk. Ook de goede arbeidsmarktcijfers en doorstroom naar universitaire vervolgopleidingen onderstrepen dit beeld. Werkveldvertegenwoordigers waarderen met name de communicatieve vaardigheden, het probleemoplossend vermogen en de preventieve, oplossingsgerichte houding van alumni. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Aanbevelingen

Met het oog op de verdere doorontwikkeling geeft het panel de volgende suggesties ter overweging:

- Profilering Preventive Law – Versterk de zichtbaarheid van het gedachtegoed van Preventive Law in de eerste twee studiejaren, zodat het onderscheidende profiel gedurende het gehele curriculum herkenbaar is voor studenten.
- Positionering Management & Organisatie (M&O) – Expliciteer de M&O-component in het curriculum.
- Navolgbaarheid beoordelingssystematiek – Blijf investeren in de verdere aanscherping en monitoring van de beoordelingssystematiek in het afstuderen om de transparantie, consistentie en navolgbaarheid van het eindoordeel te versterken.

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft het panel een positief advies inzake accreditatie van de opleiding hbo-rechten van Zuyd.

Namens het voltallige visitatiepanel,
Utrecht, maart 2026

Bert Reul
Voorzitter

Yvet Blom
Secretaris

Inleiding

Profiel

Zuyd is een middelgrote bekostigde hogeschool in het zuiden van Nederland, met vestigingen in Sittard, Heerlen en Maastricht. Zuyd verzorgt 37 bacheloropleidingen, 11 masteropleidingen en 7 associate degrees. Daarnaast biedt Zuyd Professional een prebachelor en diverse programma's en trainingen voor professionals aan. De hogeschool telt circa 13.000 studenten, met jaarlijks ongeveer 3.500 nieuwe instromers.

Zuyd is georganiseerd in 30 academies, waarin onderwijs, onderzoek en praktijk nauw met elkaar zijn verbonden. Zuyd staat voor eigentijds, relevant en studeerbaar onderwijs. In haar onderwijs staat de beroepspraktijk centraal en worden nieuwe technologische ontwikkelingen op verantwoorde wijze geïntegreerd.

De bacheloropleiding hbo-rechten van Zuyd is een vierjarige voltijdopleiding met een studielast van 240 EC. De opleiding is gevestigd in het centrum van Sittard en vormt samen met het lectoraat Preventive Law de Juridische Academie.

De opleiding leidt studenten op tot hbo-juristen die beschikken over een stevige juridische kennisbasis en over praktijkgerichte beroepsvaardigheden. Gedurende de opleiding leren studenten om juridische problemen op te lossen, alsook het vermogen om juridische risico's tijdig te signaleren en waar mogelijk te voorkomen. Volgens deze zogenoemde preventive law benadering stimuleert de opleiding een proactieve en oplossingsgerichte benadering van juridische vraagstukken, met aandacht voor belangenafweging, communicatie, ethiek en maatschappelijke context.

Afgestudeerden zijn toegerust om juridische vraagstukken te analyseren, juridisch advies te formuleren en juridische processen te organiseren binnen uiteenlopende organisaties, zoals gemeenten, uitvoeringsinstanties, bedrijven, advocatenkantoren, notariskantoren en maatschappelijke organisaties.

De visitatie

Zuyd heeft AeQui opdracht gegeven de visitatie uit te voeren bij deze opleiding (zie bijlage 1 voor de administratieve gegevens). Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijk en ter zake kundig panel samengesteld, zie bijlage 2. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie is uitgevoerd op basis van het Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, volgens het programma dat in bijlage 3 is weergegeven. De instelling heeft een erkenning ITK, en daarom zijn vier standaarden getoetst.

Het panel heeft zich tijdens het voorbereidend overleg en afsluitend bij de oordeelsvorming georiënteerd op het cluster waarin deze opleiding geplaatst is. De benodigde kennis daarvoor was aanwezig in (een deel van) het panel.

Er is een open spreekuur ingesteld voorafgaand aan de visitatie, hiervoor zijn geen aanmeldingen geweest.

Tijdens de vorige visitatie zijn aanbevelingen voor verdere ontwikkeling gedaan. De opleiding heeft daarop actie ondernomen (zie bijlage 4). Het panel heeft deze opvolging integraal betrokken in haar overwegingen bij de huidige beoordeling.

Het panel heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; het panel heeft de benodigde informatie gekregen om tot een beoordeling te komen. Aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies.

Deze rapportage is in concept aan de opleiding toegestuurd; de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

Het ontwikkelgesprek vond plaats tijdens het locatiebezoek op 16 januari. De opleiding heeft hiervan een apart verslag opgesteld, vastgesteld door de panelvoorzitter.

Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

De bacheloropleiding hbo-rechten van Zuyd Hogeschool leidt breed opgeleide en praktisch ingestelde hbo-juristen op. Afgestudeerden beschikken over een stevige juridische kennisbasis en actuele beroepsvaardigheden. Zij passen het recht toe in uiteenlopende beroepscontexten en organiseren juridische processen binnen organisaties. Daarbij handelen zij proactief, oplossingsgericht, klantgericht en omgevingsgericht.

Zuyd profileert zich ten opzichte van andere hbo-rechtenopleidingen nadrukkelijk op het gebied van preventive law. Gedurende de opleiding leren studenten juridische vraagstukken analyseren en oplossen en ontwikkelen zij tevens het vermogen om juridische risico's tijdig te signaleren en waar mogelijk te voorkomen. De opleiding hanteert daarbij het adagium 'Voorkomen en oplossen van juridische problemen'.

Studenten leren tevens technologische ontwikkelingen juridisch te duiden en daarbij zorgvuldig professionele en maatschappelijke belangen af te wegen. De opleiding beoogt juristen te vormen die niet alleen juridisch vakbekwaam zijn, maar ook in staat zijn om in complexe maatschappelijke contexten zorgvuldig en professioneel te handelen.

Eindkwalificaties

De eindkwalificaties van de opleiding zijn afgeleid van het Landelijk Beroeps- en Opleidingsprofiel HBO-Rechten 2025 (LBOP). In dit profiel zijn de competenties van de hbo-jurist vastgelegd, evenals de gezamenlijke kennis- en vaardighedenbasis (Body of Knowledge and Skills, BoKS). Het profiel is opgesteld in opdracht van het Landelijk Opleidingen Overleg HBO-Rechten en tot stand gekomen in samenwerking met de dertien aangesloten hbo-rechtenopleidingen.

In het LBOP is expliciet de relatie gelegd met de Dublin descriptoren, het Nederlands Kwalificatieraamwerk (NLQF niveau 6) en de hbo-bachelorstandaard. Daarmee is vastgelegd dat de eindcompetenties zijn geformuleerd op bachelorniveau. De opleiding sluit hierbij aan.

De landelijke kaders (LBOP en BoKS) zijn door de opleiding vertaald naar een eigen competentie- en vaardighedenmatrix, waarin inzichtelijk is gemaakt hoe de opleidingsspecifieke leeruitkomsten zich verhouden tot de landelijke eisen. Het landelijke profiel biedt ruimte voor opleidingsspecifieke inkleuring; de opleiding maakt hiervan gebruik door haar profilering op Preventive Law en door aansluiting te zoeken bij de behoeften van het regionale en euregionale werkveld.

De opleiding hbo-rechten van Zuyd hanteert vier kerncompetenties:

1. Onderzoeken
2. Diagnosticeren
3. Beslissen
4. Handelen

Deze kerncompetenties zijn uitgewerkt in leeruitkomsten en gedragsindicatoren. De kennisgebieden waarbinnen studenten deze competenties aantonen, zijn afgeleid van de BoKS en vastgelegd in een opleidingsspecifieke blauwdruk van het curriculum. Daarnaast zijn beroepshoudingsaspecten vastgesteld die studenten gedurende de opleiding ontwikkelen.

Regionale positionering
Tijdens het locatiebezoek is gesproken over de regionale positionering van de opleiding. In de directe regio van Zuyd worrdt geen opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening (SJD) aangeboden. Het panel vroeg op welke wijze de opleiding hier in haar profilering op inspeelt, zodat afgestudeerden ook functies met een sociaaljuridisch karakter kunnen vervullen.

De opleiding gaf aan hier invulling aan te geven door samen met de opleiding Social Work een gezamenlijke minor aan te bieden, gericht op sociaaljuridische dienstverlening. Studenten die tijdens hun studie belangstelling ontwikkelen voor het sociaaljuridische werkveld kunnen zich via deze minor verder verdiepen in dit domein. Daarnaast kunnen studenten via gerichte stagekeuzes ervaring opdoen binnen sociaaljuridische organisaties.

Aansluiting beroepenveld
Uit de gesprekken met opleidingsmanagement, werkveldvertegenwoordigers en alumni blijkt dat de opleiding een sterke en duurzame relatie onderhoudt met het regionale werkveld. De opleiding werkt samen met onder meer gemeenten, uitvoeringsinstanties, het midden- en kleinbedrijf en andere regionale partners binnen de juridische sector. Daarnaast participeert zij in regionale samenwerkingsverbanden, zoals de Limburgse Law Hub.

De samenwerking met het werkveld krijgt onder meer vorm via de werkveldcommissie. Deze commissie bestaat uit praktijkgerichte professionals, waaronder alumni, die werkzaam zijn in het werkveld van de hbo-jurist. De commissie komt circa drie tot vier keer per jaar bijeen en is betrokken bij de ontwikkeling en actualisering van de eindkwalificaties en het curriculum. Zij denkt mee over strategische keuzes en de inhoudelijke invulling van de opleiding.

Tijdens de panelgesprekken hebben werkveldvertegenwoordigers aangegeven de meerwaarde van de hbo-opgeleide jurist te erkennen. Zij benadrukken het belang van praktisch inzetbare juristen met een solide juridische kennisbasis. Daarbij wijzen zij op het belang van actuele kennis van technologische ontwikkelingen, waaronder AI en de bijbehorende ethische aspecten, evenals op goede taalvaardigheid.

Werkveldvertegenwoordigers gaven daarnaast aan zich te herkennen in het profiel van de opleiding en in de positionering rond Preventive Law. Zij onderschrijven het belang van juristen die juridische vakbekwaamheid combineren met praktische vaardigheden en een proactieve beroepshouding.

Naast hun betrokkenheid via de werkveldcommissie leveren vertegenwoordigers uit het werkveld bijdragen aan het onderwijs, onder meer in de vorm van gastcolleges, stagebegeleiding en deelname aan voorlichtingsactiviteiten, zoals open dagen en stage- en banenmarkten. Ook alumni hebben tijdens de gesprekken aangegeven actief betrokken te zijn bij deze voorlichtingsactiviteiten.

Overwegingen
Het panel stelt vast dat Zuyd met de bacheloropleiding hbo-rechten een relevante en praktijkgerichte opleiding aanbiedt die studenten opleidt tot breed opgeleide en praktisch ingestelde hbo-juristen. De opleiding heeft de eindkwalificaties navolgbaar afgeleid van het LBOP en deze vertaald naar een samenhangend competentieprofiel. De relatie met de Dublin descriptoren, het NLQF-niveau 6 en de bachelorstandaard is inzichtelijk gemaakt.

Het profiel van de opleiding is duidelijk en herkenbaar. De positionering rond Preventive Law geeft de opleiding een specifieke inkleuring

binnen het landelijke domein hbo-rechten. De opleiding maakt helder waar zij voor staat en waartoe zij opleidt.

De eindkwalificaties sluiten aan bij de verwachtingen van het regionale en landelijke werkveld en passen bij het niveau en de beroepsgerichte oriëntatie van een hbo-bacheloropleiding.

In tegenstelling tot veel andere hbo-rechtenopleidingen bevindt zich in de directe regio van Zuyd geen opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening (SJD). Het panel vindt het sterk dat de opleiding hierop inspeelt met een gezamenlijke minor met Social Work. Daarmee biedt zij studenten de mogelijkheid hun profiel te verbreden of te verdiepen richting het sociaaljuridische domein. Het panel ziet daarnaast een kans om deze profilering goed onder de aandacht te brengen in de (beroeps)voorlichting en studenten actief te wijzen op de mogelijkheid om via een gerichte combinatie van minor- en stagekeuze een sociaaljuridisch profiel te ontwikkelen.

Werkveldvertegenwoordigers herkennen de meerwaarde van de hbo-opgeleide jurist en onderschrijven de gekozen profilering. Zij bevestigen de behoefte aan praktisch inzetbare juristen met actuele kennis van technologische ontwikkelingen, inclusief ethische dimensies, en met sterke communicatieve vaardigheden. Het panel acht het positief dat de opleiding deze ontwikkelingen expliciet betrekt in haar profilering.

Het panel constateert dat de opleiding een sterke en duurzame relatie onderhoudt met het werkveld. De werkveldadviescommissie en alumni dragen structureel bij aan de verdere ontwikkeling van de opleiding. De periodieke bijeenkomsten van de werkveldadviescommissie en de betrokkenheid bij strategische en inhoudelijke keuzes onderstrepen deze actieve rol. Het panel spreekt waardering uit voor de inzet van werkveld en alumni, onder meer via hun bijdrage aan voorlichtingsactiviteiten.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

De bachelor hbo-rechten van Zuyd heeft een nominale studieduur van vier jaar (240 EC). Het programma kenmerkt zich door praktijkgericht onderwijs. Studenten werken aan beroepsgerichte casussen en lopen veel stage. Gedurende het programma houden studenten hun ontwikkeling van de kerncompetenties bij in een portfolio. De opleiding heeft de kerncompetenties vertaald naar leerdoelen op moduleniveau.

Curriculum

Het curriculum is logisch opgebouwd met een geleidelijke toename in complexiteit en zelfstandigheid. Elk studiejaar omvat 60 EC, verdeeld over twee semesters met blokken van tien weken (15 EC per blok). Het onderwijs kent een thematische opbouw, waarin kennis, vaardigheden en beroepshouding geïntegreerd worden aangeboden.

Jaar 1 is gericht op oriëntatie op het beroep van hbo-jurist en op het verwerven van een juridische basis. De vier blokken (Beroepsoriëntatie, De familie, Wonen en Burgerschap) behandelen de kernrechtsgebieden, waaronder privaatrecht, publiekrecht, personen- en familierecht, strafrecht, vermogensrecht, staatsrecht en bestuursrecht. Studenten leren juridische vraagstukken systematisch analyseren en toepassen in beroepsgerichte contexten.

Jaar 2 staat in het teken van verdere verdieping van juridische kennis en vaardigheden. Studenten volgen onder meer verdiepend staatsrecht, Europees en internationaal recht, ondernemingsrecht, arbeidsrecht en sociaal zekerheidsrecht. Het jaar wordt afgesloten met een stage van tien weken, waarin studenten hun kennis toepassen in een praktijkcontext.

Jaar 3 omvat een stage van twintig weken (30 EC), een keuzevak en de module *Het Conflict*. In deze module verdiepen studenten zich in conflicttheorieën en ervaren zij via een gesimuleerde rechtsgang met acteurs de dynamiek en impact van procederen. De opleiding duidt deze module als scharnierpunt van het curriculum. Studenten worden geconfronteerd met de gevolgen van een strikt procedurele aanpak en reflecteren op de effecten daarvan voor cliënten. Vervolgens verkennen zij alternatieve, meer de-escalerende handelingsmogelijkheden. Hierdoor groeit het bewustzijn dat juridische vraagstukken niet uitsluitend reactief, maar ook preventief en oplossingsgericht kunnen worden benaderd.

Jaar 4 staat volledig in het teken van het afstuderen (de Finale). Studenten lopen een stage van 30 weken in een beroepsauthentieke context. In opdracht van de stageorganisatie verrichten zij juridische werkzaamheden en werken zij aan beroepsproducten waarmee zij hun professionele ontwikkeling aantonen. In de tweede helft van het studiejaar ontwikkelen studenten in subgroepen een Preventive Law-product volgens de legal design thinking-methode. Dit product is gericht op het voorkomen of de-escaleren van juridische problemen. Sinds studiejaar 2025–2026 zijn stage en de voormalige module *Preventive Law: de Finale* geïntegreerd in één samenhangend afstudeerprogramma (zie standaard 3 voor de toetsing en beoordeling).

Preventive Law

Het panel constateerde dat de term *Preventive Law* bij eerste- en tweedejaarsstudenten nog niet sterk leeft. Hogerejaars studenten herkennen het principe beter. Zij geven aan dat zij leren verder te kijken dan het voor de hand liggende en verbanden te leggen tussen verschillende rechtsgebieden. Daardoor benaderen zij juridische vraagstukken vanuit een breder perspectief.

Opleidingsvertegenwoordigers lichtten toe dat studenten eerst een gedegen juridische basis ontwikkelen, alvorens zij het preventieve karakter van het recht volledig kunnen doorgronden. Studenten maken vanaf de start kennis met een "gereedschapskist" van traditionele en innovatieve methodieken. Deze methodieken ondersteunen studenten bij het analyseren van juridische vraagstukken en het ontwikkelen van creatieve, passende oplossingen die aansluiten bij de behoeften van cliënten en bijdragen aan het voorkomen van juridisch leed. Daarmee beoogt de opleiding reeds vanaf het eerste studiejaar invulling te geven aan de uitgangspunten van Preventive Law.

Tijdens de gesprekken met studenten constateerde het panel dat de systematische benadering van juridische vraagstukken duidelijk herkenbaar is. Studenten lichtten met zichtbaar gemak de Zevensprong-methode toe, die zij gebruiken om casussen te analyseren door problemen te structureren, leerdoelen te formuleren, relevante wet- en regelgeving te identificeren en stapsgewijs tot een oplossing te komen.

In eerdere jaren heeft de opleiding geëxperimenteerd met een afzonderlijke "Preventive Law-sprong", naar analogie van de Zevensprong. Deze aanpak bood studenten in de eerste studiejaren echter onvoldoende houvast. De opleiding heeft er daarom voor gekozen het gedachtegoed van Preventive Law geïntegreerd en geleidelijk aan te bieden binnen het thematisch onderwijs, en het vanaf jaar 3 explicieter te positioneren. Volgens opleidingsvertegenwoordigers is vanaf de module *Het Conflict* zichtbaar dat studenten juridische vraagstukken benaderen met een preventieve bril. In latere modules en tijdens de afstudeerfase kiezen studenten vaker voor overleg, bemiddeling of andere interventies alvorens tot procederen over te gaan.

Management & Organisatie

Tijdens het locatiebezoek heeft het panel expliciet aandacht besteed aan de positionering van het aspect management en organisatie (M&O) binnen het curriculum. M&O is een relevant onderdeel van het LBOP (als onderdeel van de competentie Digitaliseren). In de door de opleiding aangeleverde competentiematrix en vaardighedenhiërarchie wordt M&O benoemd en gekoppeld aan diverse modules en stageperiodes (in totaal 11). Het panel heeft dit aspect bij een verkenning van deze modules niet expliciet teruggezien in de opzet.

Uit de gesprekken met opleidingsvertegenwoordigers bleek inderdaad dat het de bedoeling is dat M&O-elementen zijn verweven in verschillende thematische modules. Docenten besteden in de modules vanuit hun praktijkervaring aandacht aan organisatorische aspecten van het juridisch handelen. Het docententeam kent geen docenten met specifieke expertise op het gebied van M&O. Het beeld is dat M&O het meest duidelijk aan bod komt tijdens de stageperiodes. Werkveldvertegenwoordigers bevestigden dat studenten hiermee tijdens stages in aanraking komen, bijvoorbeeld bij het opbouwen van dossiers, het plannen van werkzaamheden en het organiseren van juridische processen. Zij benadrukten dat organisatorische vaardigheden in de beroepspraktijk van groot belang zijn.

Taalvaardigheid

Taalvaardigheid is binnen de opleiding een aandachtspunt dat zowel in de zelfevaluatie als tijdens de gesprekken met opleidingsmanagement, docenten, studenten en werkveldvertegenwoordigers is benoemd. Werkveldvertegenwoordigers onderstrepen het belang van adequate mondelinge en schriftelijke communicatie voor het functioneren in de juridische beroepspraktijk. Het belang van helder taalgebruik vormt tevens de aanleiding voor de landelijke taaltoets die iedere rechtenstudent (hbo en wo) dient af te leggen. Alle studenten leggen deze toets in jaar 1 af.

Ter voorbereiding hierop worden door de opleiding hbo-rechten van Zuyd in het eerste studiejaar taallessen aangeboden. Daarnaast ontvangen studenten bij schriftelijke opdrachten gerichte feedback op hun taalgebruik, zodat zij hun vaardigheden verder kunnen ontwikkelen. Voor studenten die aanvullende ondersteuning nodig hebben, zijn extra lessen en oefenmogelijkheden beschikbaar, verzorgd door een docent Nederlands.

Tijdens de gesprekken gaven studenten aan behoefte te hebben aan verdere ondersteuning op het gebied van spelling, zakelijk schrijven en mondelinge communicatie. De opleiding heeft aangegeven hierin te willen investeren en onderzoekt de mogelijkheden om facultatieve of geïntegreerde taalmodules aan te bieden, gericht op spelling, schrijfvaardigheid en (juridische) communicatie.

Leeromgeving

De visie op onderwijs is vastgelegd in de Onderwijsvisie van Zuyd en gebaseerd op drie leerprincipes (de 3C's): contextgericht leren, constructief leren en collaboratief leren. Feedback, feed-up en feedforward vormen daarin belangrijke uitgangspunten.

Sinds 2014 werkt de opleiding met problem based learning (PBL). Het onderwijs is competentiegericht opgezet, met aandacht voor de ontwikkeling van professionele vaardigheden, transfer van het geleerde naar nieuwe situaties en het versterken van generieke competenties.

De leeromgeving is zeer praktijkgericht. Studenten werken met beroepsauthentieke opdrachten, simulaties en praktijkdossiers. Sinds het studiejaar 2024–2025 werken studenten al direct in het eerste jaar met authentieke leertaken, simulaties en dossiers uit de praktijk. In deze beroepsauthentieke leertaken worden kennis, vaardigheden en beroepshouding geïntegreerd aangeboden.

De praktijkgerichtheid komt daarnaast tot uitdrukking in de diverse stages die het programma rijk is. Studenten waarderen de stages, ook al vinden ze het soms lastig invulling te vinden voor de kortere stages. De stages worden ook door het werkveld zeer gewaardeerd. Werkveldvertegenwoordigers waarderen deze omvangrijke stagecomponent en vinden het prettig dat studenten gedurende het programma ruimschootse praktijkervaring opdoen.

Digitalisering, AI en innovatie

Tijdens de bachelor wordt expliciet aandacht besteed aan het werken met digitale systemen. Docenten geven aan studenten te willen voorbereiden op een steeds verdere digitalisering van de juridische beroepspraktijk. Zuyd besteedt dan ook specifiek aandacht aan generatieve AI (GenAI) en wil het gebruik van AI stimuleren waar dat kan. Zowel docenten, studenten als werkveldvertegenwoordigers constateren dat GenAI invloed heeft op juridische werkzaamheden en binnen de opleiding wordt veel met AI geëxperimenteerd, bijvoorbeeld via virtuele cliënten en juridische escape rooms. Daarnaast is de bachelor aangesloten bij de Legal Tech Alliantie. In deze alliantie zijn alle hbo-

rechtenopleidingen vertegenwoordigd. De alliantie heeft tot doel om de ontwikkelingen rond recht en technologie te delen en is erop gericht ethische kwesties en vaardigheden in hbo-rechten onderwijs te versterken.

Internationalisering
Internationalisering krijgt binnen de opleiding vorm via zowel internationalisation at home als internationalisation away from home. Internationalisation at home houdt in dat internationale en Europese dimensies structureel zijn geïntegreerd in het curriculum. Kennis van Europese wet- en regelgeving maakt hier onderdeel van uit. Gezien de ligging van Zuyd in de Euregio besteedt de opleiding daarnaast expliciet aandacht aan grensoverschrijdende aspecten van de juridische beroepspraktijk.

Naast deze inbedding binnen het reguliere programma biedt de opleiding mogelijkheden voor internationalisation away from home, onder meer in de vorm van deelname aan internationale minoren, stages en onderwijsactiviteiten. Studenten kunnen deelnemen aan internationale moot courts en aan de jaarlijks georganiseerde Law Week.

De bachelor hbo-rechten is aangesloten bij de Businet Law Group, onderdeel van een internationaal netwerk van hogeronderwijsinstellingen uit meer dan dertig landen. Dit netwerk bevordert internationale samenwerking, uitwisseling en kennisdeling binnen het juridische domein. In dat kader heeft de opleiding onder meer deelgenomen aan de Mediation Week in Milaan, een moot court in Roemenië en de Law Week in Helsinki.

Lectoraat Preventive Law
De opleiding werkt nauw samen met het lectoraat Preventive Law. Het lectoraat initieert en voert praktijkgericht onderzoek uit dat relevant is voor het onderwijs binnen hbo-rechten. Docenten participeren in verschillende onderzoeksprojecten, variërend van publicaties in de eigen cahierreeks tot promotieonderzoek. Onderzoeksresultaten worden onder meer geïntegreerd in modules, studiedagen en masterclasses. Zo wordt kennis uit het lectoraat benut in de module *Het Conflict* en de afstudeermodule *Preventive Law: de finale*.

Instroom en rendement
De opleiding kent een jaarlijkse instroom van circa 200 studenten. Studenten kunnen instromen met een mbo-4-, havo- of vwo-diploma of via de 21+-toets.

Het diplomarendement is relatief laag, mede als gevolg van een hoge uitval in of na het eerste studiejaar. Tijdens de gesprekken gaven sommige studenten aan aanvankelijk te hebben overwogen door te stromen naar een universitaire opleiding, maar uiteindelijk de bachelor te hebben afgerond alvorens een master te volgen.

Het opleidingsmanagement heeft aangegeven dat de doorstroom naar universitaire rechtenstudies niet altijd zonder belemmeringen verloopt. Om eventuele deficiënties weg te werken en maatwerk te kunnen bieden, is Zuyd een samenwerking aangegaan met de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Maastricht (UM).

Om studenten beter voor te bereiden op instroom in een universitaire masteropleiding wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een premastertraject. Een premastermodule Strafrecht van 10 EC maakt hiervan deel uit. Deze module kan door derdejaarsstudenten worden gevolgd en wordt verzorgd door docenten van Zuyd, onder verantwoordelijkheid van de examencommissie van de UM.

Docenten

Het docententeam van de opleiding hbo-Rechten bestaat uit 40 docenten, van wie 38 beschikken over een afgeronde masteropleiding en twee zijn gepromoveerd. Alle docenten die onderwijs verzorgen binnen de bachelor beschikken over een BDB-certificering (Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid, inclusief BKE) of zijn daarmee bezig. Daarnaast beschikken zeven docenten over een SKE-certificering. De opleiding ondersteunt docenten in hun juridische, didactische en persoonlijke ontwikkeling.

Een aanzienlijk deel van de docenten heeft ervaring in de juridische beroepspraktijk; sommigen zijn naast hun aanstelling bij Zuyd nog actief als advocaat of juridisch adviseur. Hierdoor wordt actuele praktijkkennis in het onderwijs ingebracht. Daarnaast worden regelmatig gastdocenten uit de praktijk ingezet, onder wie alumni en professionals uit aanverwante disciplines. Zij dragen bij aan de verbinding met het werkveld en aan aandacht voor de multidisciplinaire aspecten van het juridische werkveld. Studenten geven aan de praktijkervaring van docenten te waarderen. Zij ervaren de docenten als benaderbaar en betrokken. De kleinschaligheid van de opleiding draagt volgens studenten bij aan een open en toegankelijke leeromgeving met ruimte voor persoonlijke aandacht.

Docenten zijn betrokken bij de doorontwikkeling van het onderwijs en krijgen ruimte om te experimenteren met nieuwe onderwijsvormen, waaronder het gebruik van AI-toepassingen. Vernieuwingen worden via pilots geëvalueerd en binnen het team gedeeld.

Begeleiding

Uit de gesprekken met verschillende gesprekspartners blijkt dat studentbegeleiding binnen de opleiding breed wordt gedragen. Studenten worden gestimuleerd om in toenemende mate verantwoordelijkheid te nemen voor hun professionele ontwikkeling. De rol van de docent is daarbij primair ondersteunend en begeleidend, en waar nodig sturend.

In het eerste studiejaar hebben docenten, met name in de eerste drie onderwijsperiodes, een nadrukkelijke begeleidende rol. Zij fungeren als aanspreekpunt bij de kennismaking met de opleiding, bewaken de studievoortgang en begeleiden studenten in het leren-leren binnen het PBL-concept. Studenten werken met een portfolio waarin zij hun ontwikkeling ten aanzien van de kerncompetenties vastleggen. De voortgang wordt periodiek besproken in gesprekken met een docent.

In de stagejaren is de begeleiding gekoppeld aan de beroepspraktijk. Studenten worden begeleid door zowel een stagedocent als een stagebegeleider vanuit de stageorganisatie. In jaar 3 vinden daarnaast coachingsbijeenkomsten plaats ter ondersteuning bij het opstellen en uitvoeren van het stageplan en bij de ontwikkeling van de kerncompetenties. Ook werken studenten in binnenschoolse modules in een gesimuleerde juridische praktijkomgeving, waarin zij worden begeleid door een docent in de rol van leidinggevende. De begeleiding in jaar 4, tijdens de afstudeerfase, sluit aan bij de aanpak in jaar 3, waarbij van studenten een grotere mate van zelfstandigheid wordt verwacht en geen structurele coachingsbijeenkomsten meer plaatsvinden.

Iedere student krijgt daarnaast een studieloopbaanbegeleider (SLB'er) toegewezen, die fungeert als vast aanspreekpunt voor studievoortgang, studieplanning en persoonlijke ontwikkeling. Voor studenten met bijzondere persoonlijke omstandigheden, functiebeperking of ondersteuningsbehoeften zijn aanvullende voor-

zieningen beschikbaar via onder meer de studentendecaan, studentenpsycholoog en vertrouwenspersoon.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de bacheloropleiding hbo-rechten van Zuyd Hogeschool een samenhangend en praktijkgericht programma biedt. Het curriculum is logisch opgebouwd en kent een geleidelijke toename in complexiteit en zelfstandigheid. In de eerste studiejaren bouwen studenten een stevige juridische kennisbasis op. In de latere studiejaren leren zij, met name via de module *Het Conflict*, juridische vraagstukken te benaderen vanuit het perspectief van preventie en de-escalatie. Het panel ziet de profilering op Preventive Law duidelijk terug in de module *Het Conflict*. Het panel begrijpt de keuze van de opleiding om in de beginfase te investeren in een stevige juridische basis en daarna pas echt de stap te maken naar het thema preventive law. Toch acht het panel het, gegeven de profilering op het thema, wenselijk om het principe van Preventive Law, zowel voor docenten als studenten, in andere studieonderdelen zichtbaarder te maken en bewust te verbinden aan relevante fenomenen en ontwikkelingen in de juridische beroepspraktijk waarmee raakvlakken bestaan (zoals mediation, responsieve overheid, informele aanpak bezwaarprocedures, begrijpelijke taal, legal design, buurtrechters, conscious contracting, enzovoort). Zo kan het onderscheidende karakter van de opleiding gedurende het gehele curriculum worden versterkt.

Het panel merkt op dat organisatorische kennis en vaardigheden (M&O) in het curriculum niet expliciet herkenbaar zijn, ook niet in de modules die in de competentiematrix zijn benoemd. Het panel overweegt dat de spreiding over een groot aantal modules, waarbij de verwachting lijkt dat dit thema meer organisch aan bod komt, met zich kan meebrengen dat het thema M&O verwatert. Daarnaast heeft het docententeam op dit gebied geen specialistische expertise (bijvoorbeeld gespecialiseerde docenten met een organisatiekundige of bestuurskundige achtergrond). Het panel adviseert daarom om deze component minder verspreid en gerichter te positioneren in het curriculum, bijvoorbeeld door M&O expliciet te koppelen aan opdrachten of stageactiviteiten en docenten gericht te ondersteunen bij de begeleiding van deze opdrachten. Daarbij kan het karakter van de opdracht, in het geval van stages, worden afgestemd op de organisatie. Studenten die in grotere organisaties stage lopen, kunnen volgens het panel bijvoorbeeld een analyse maken van complexe werkprocessen en/of de organisatiestructuur. Deze opdrachten kunnen bijvoorbeeld worden ondersteund door bijpassend opleidingsmateriaal en formats. Studenten die in kleinere organisaties stagelopen (bijvoorbeeld een klein advocatenkantoor) kunnen volgens het panel bijvoorbeeld eerder iets doen met het optimaliseren van een *klantreis*, met verkenning van technologische mogelijkheden en het toepassen van *legal design thinking*.

Het panel waardeert het duidelijke didactische concept dat de opleiding hanteert. De Zevensprong-methode is voor studenten vanaf het eerste studiejaar herkenbaar en biedt een heldere systematiek voor het analyseren van juridische vraagstukken. Tijdens de gesprekken viel het het panel op dat studenten deze methodiek zelfstandig en met zichtbaar gemak konden toelichten.

De opleiding kenmerkt zich door een sterke praktijkgerichtheid. Dit komt niet alleen tot uitdrukking in de thematische modules en beroepsauthentieke opdrachten, maar vooral in het aantal en de omvang van de stages in het curriculum. Het werkveld spreekt waardering uit voor de vaardigheden van studenten en herkent de meerwaarde van de hbo-opgeleide jurist van

Zuyd. Studenten waarderen de stages eveneens, al geven zij aan dat de stage in het tweede jaar als relatief kort wordt ervaren. Het panel constateert dat de opleiding de stage zorgvuldig begeleidt en de verbinding met het werkveld structureel heeft georganiseerd.

Het panel stelt vast dat de opleiding zich bewust is van het belang van taalvaardigheid, mede gezien de aard van de werkzaamheden van afgestudeerden. Het basisbeheersingsniveau van de Nederlandse taal wordt in het eerste jaar geborgd via de landelijke taaltoets en voorbereidende lessen. Studenten ontvangen daarnaast feedback op hun taalgebruik. Het panel beveelt de opleiding aan om de verdere ontwikkeling van taalvaardigheid explicieter en doorlopend in het curriculum te positioneren en deze sterker te koppelen aan beroepscontexten, zoals juridisch schrijven en argumenteren.

Het panel is positief over de aandacht voor de ontwikkeling van professionele vaardigheden. Studenten herkennen en waarderen de trainingen in gespreksvaardigheden, schrijfvaardigheden en andere beroepsgerichte vaardigheden, onder meer in gesimuleerde settings met acteurs. Deze trainingen sluit volgens het panel goed aan bij de beroepsgerichte oriëntatie van de opleiding.

Het panel spreekt waardering uit voor de kwaliteit en betrokkenheid van het docententeam. De kleinschaligheid van de opleiding draagt bij aan een stimulerende leeromgeving, waarin ruimte is voor persoonlijke aandacht. De begeleiding van studenten is zorgvuldig ingericht. In het begin van de opleiding worden studenten intensief begeleid, waarbij binnen het professionele ontwikkelingsprogramma ruimte is voor formatieve feedback. Conform het didactisch model van de opleiding worden studenten gaandeweg meer losgelaten en groeit hun zelfstandigheid, zodat zij uiteindelijk in staat zijn om de finale zelfstandig uit te voeren.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

De bacheloropleiding hbo-rechten van Zuyd Hogeschool heeft haar toetsbeleid vastgelegd in het Toetsplan hbo-rechten (2025). Dit toetsplan sluit aan bij het instellingsbrede toetsbeleid Toetskompas 2.0. In het toetsplan zijn de uitgangspunten van toetsing, de toetscyclus, de verantwoordelijkheden van betrokken gremia en de kwaliteitsborging van toetsing beschreven. De nadere uitwerking is opgenomen in de Onderwijs- en Examenregeling (OER), waarin tevens de rechten en plichten van studenten met betrekking tot toetsing en examinering zijn vastgelegd.

Visie op toetsing

Toetsing binnen de opleiding is gericht op het beoordelen van de vier kerncompetenties, onderzoeken, diagnosticeren, beslissen en handelen, en op het ondersteunen van het leerproces van studenten. De opleiding maakt gebruik van een combinatie van summatieve en formatieve toetsing. Summatieve toetsen beoordelen of studenten de beoogde leerdoelen en competenties hebben gerealiseerd. Formatieve toetsactiviteiten ondersteunen studenten bij het inzicht in hun voortgang en bij het bijsturen van hun leerproces.

Toetssysteem

Voor ieder toetsmoment wordt een toetsmatrijs opgesteld waarin leerdoelen, beoordelingscriteria en het beoogde beheersingsniveau (Miller) zijn vastgelegd. Toetsen worden vooraf gecontroleerd volgens het vierogenprincipe. In het digitale toetssysteem Remindo betekent dit dat een kennistoets door een tweede examinator goedgekeurd moet worden voordat deze wordt vrijgegeven. Na afname worden toetsen geanalyseerd en besproken in toetsborgingsgesprekken. Eventuele verbetermaatregelen worden vastgelegd. De toetscommissie ziet erop toe dat deze afspraken nagekomen worden.

Toetsprogramma

Het toetsprogramma is, net als het curriculum, praktijkgericht ingericht. Vanaf het eerste studiejaar werken studenten aan authentieke beroepsproducten die een afspiegeling vormen van de juridische beroepspraktijk. De complexiteit van de toetstaken neemt gedurende de opleiding toe.

Per onderwijsleerperiode is vastgelegd hoe de toetsen zich verhouden tot de kerncompetenties. In de toetsmatrijzen is zichtbaar op welk beheersingsniveau (Miller) een leerdoel wordt getoetst en welke beoordelingscriteria daarbij worden gehanteerd. De competentie ‘onderzoeken’ is doorlopend onderdeel van de toetsing en wordt in iedere onderwijsleerperiode beoordeeld.

Toetsvormen

De opleiding hanteert een gevarieerd aanbod aan toetsvormen. Juridische basiskennis wordt onder meer getoetst via summatieve schriftelijke kennistoetsen. Daarnaast worden kennis, vaardigheden en beroepshouding geïntegreerd beoordeeld in summatieve beroepsproducten, presentaties, praktijkopdrachten en assessments. Formatieve toetsactiviteiten zijn bijvoorbeeld oefenopdrachten, feedbackmomenten en reflectie binnen het portfolio.

Bij groepsopdrachten wordt de individuele bijdrage van studenten afzonderlijk beoordeeld. Voor schriftelijke toetsen zijn antwoordmodel-

len beschikbaar. Voor beroepsproducten en andere integrale toetsvormen zijn vooraf beoordelingscriteria vastgesteld en gedeeld met studenten.

De opleiding heeft in de afgelopen periode, mede naar aanleiding van aanbevelingen uit de vorige visitatie, stappen gezet om de kwaliteit en transparantie van toetsing te versterken. Zo is het aantal multiplechoicevragen in kennistoetsen teruggebracht en wordt vaker gewerkt met open vragen en integrale beroepsproducten. Daarnaast onderzoekt de opleiding de mogelijkheden van programmatisch toetsen, waarbij de uitvoerbaarheid en studeerbaarheid nadrukkelijk worden meegewogen.

Afstuderen
Met ingang van studiejaar 2025–2026 is een nieuwe afstudeersystematiek ingevoerd. Tot en met studiejaar 2024–2025 gold het oude afstudeerprogramma met een stage van 45 EC. Het traject bestond uit een afstudeerplan (10 EC), een middenevaluatie (12 EC) en een portfolio (23 EC).
Het portfolio bevatte: een competentieverantwoording; één centraal beroepsproduct, eventueel met juridische onderbouwing; maximaal twee aanvullende bewijsmiddelen uit de stagepraktijk. Na afronding van de stage volgde de afzonderlijke module *Preventive Law: de Finale* (15 EC). Het eindniveau werd vastgesteld op basis van het portfolio en de schriftelijke verantwoording van het beroepsproduct.

In het nieuwe afstuderen zijn de stage en *Preventive Law: de Finale* geïntegreerd tot één afstudeerprogramma van 60 EC. Studenten leveren drie individuele beroepsproducten aan waarmee zij de kerncompetenties op ZelCom-niveau C aantonen. Daarnaast ontwikkelen zij in subgroepen een Preventive Law-product.

Het afstudeertraject bestaat uit het Afstudeerplan (10 EC), de Middenevaluatie (12 EC), het Portfolio (18 EC), de Groepspresentatie Preventive Law-product (15 EC) en het Assessment Beroepsbekwaamheid (CGI) (5 EC). Toegang tot het CGI is voorwaardelijk en vindt uitsluitend plaats nadat alle voorgaande onderdelen succesvol zijn afgerond.

Het eindniveau wordt vastgesteld tijdens het criteriumgericht interview. Tijdens het CGI beoordelen twee examinatoren, op basis van het portfolio, het professioneel handelen van de student integraal aan de hand van vastgestelde beoordelingscriteria. De in het portfolio opgenomen beroepsproducten fungeren daarbij als onderliggende bewijsvoering. De inhoudelijke beoordelingscriteria zijn in het nieuwe afstuderen ongewijzigd gebleven. Wel is de wijze waarop studenten aantonen dat zij aan deze criteria voldoen aangepast. Waar voorheen schriftelijke verantwoordingsverslagen centraal stonden, vormt nu het criteriumgericht interview het sluitstuk van de beoordeling. De nadruk ligt daarmee sterker op het mondeling verantwoorden van professioneel handelen op basis van concrete beroepsproducten.

Tijdens het locatiebezoek is uitvoerig gesproken over de beoordelingssystematiek bij het afstuderen. Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek vijftien afstudeerwerken bestudeerd (zie standaard 4). Daarbij viel op dat de vertaling van de gehanteerde kwalificaties (G en V) naar een eindcijfer voor een externe lezer niet altijd direct navolgbaar is.

De opleiding werkte in het eerdere afstudeerprogramma met een systematiek waarin per criterium kwalificaties (G en V) werden toegekend, die vervolgens werden vertaald naar een cijfermatig eindoordeel. In enkele gevallen was de relatie tussen de toegekende kwalificaties, de

rubric en het uiteindelijke eindcijfer voor een externe lezer niet altijd transparant. Deze onduidelijkheid had met name betrekking op de vertaling van de kwalificaties naar eindcijfers boven de 5,5. Over de cesuur tussen voldoende en onvoldoende bestond geen onduidelijkheid. Daarnaast is besproken dat de bandbreedte binnen de gehanteerde kwalificaties relatief groot kon zijn.

Opleidingsmanagement, docenten en de examencommissie gaven aan dat de beperkte navolgbaarheid van de totstandkoming van het eindcijfer niet eerder als aandachtspunt naar voren was gekomen. Zij lichtten toe dat binnen de opleiding structureel wordt gekalibreerd, dat de examencommissie steekproefsgewijs beoordelingen controleert en dat vanuit studenten, werkveld of via formele procedures geen signalen zijn ontvangen die duiden op onduidelijkheid over de beoordeling. Studenten herkennen zich volgens de opleiding doorgaans in de uitgebreide narratieve feedback en begrijpen op basis daarvan het toegekende eindcijfer. Desalniettemin constateert het panel dat de vertaling van de toegekende kwalificaties naar het uiteindelijke eindcijfer voor een externe lezer in het eerdere afstuderen niet altijd voldoende transparant was.

Opleidingsvertegenwoordigers hebben toegelicht dat in het nieuwe afstuderen de rubric is herzien en de beoordelingssystematiek is aangescherpt. De opleiding staat open voor verdere doorontwikkeling, bijvoorbeeld door aanvullende kalibratiesessies te organiseren of te werken met schaduwbeoordelingen, om de consistentie en transparantie van het eindoordeel verder te versterken.

Generatieve AI
De integratie van generatieve AI in onderwijs en toetsing is binnen de opleiding een actueel thema. Binnen Zuyd zijn richtlijnen opgesteld voor het gebruik van AI-tools. De opleiding heeft aandacht voor de AI-gevoeligheid van toetsvormen en onderzoekt hoe toetsing zo kan worden ingericht dat de validiteit en betrouwbaarheid gewaarborgd blijven. In dit kader worden toetsen waar nodig aangepast en wordt met studenten besproken op welke wijze AI al dan niet mag worden gebruikt.

Kwaliteitsborging
De examencommissie is wettelijk verantwoordelijk voor de kwaliteit van toetsing en examinering en voor de aanwijzing van examinatoren. De toetscommissie, bestaande uit twee leden, bewaakt namens de examencommissie de kwaliteit van toetsen en toetsmatrijzen. De voorzitter van de examencommissie is tevens lid van de toetscommissie, waardoor structurele afstemming is geborgd.

Toetsen worden volgens het vierogenprincipe beoordeeld. Na afname worden de resultaten geanalyseerd en besproken in toetsborgingsgesprekken. Het docententeam kalibreert regelmatig, zowel binnen modules als bij stages en afstuderen, om te zorgen voor consistente beoordeling en normering. Daarnaast nemen docenten deel aan landelijke kalibreersessies met andere hbo-rechtenopleidingen, zodat de normering extern wordt gespiegeld en passend blijft bij het landelijk niveau. Eventuele verbetermaatregelen worden vastgelegd en opgevolgd door de toetscommissie.

Overwegingen
Het panel is van oordeel dat de opleiding beschikt over een overzichtelijk en samenhangend systeem van toetsing. Het toetsbeleid is helder vastgelegd en sluit aan bij het instellingsbrede toetskader. De relatie tussen leerdoelen, kerncompetenties en toetsing is inzichtelijk uitgewerkt in toetsmatrijzen en het toetsprogramma. De opleiding toetst praktijkgericht en sluit met

beroepsproducten en authentieke opdrachten aan bij de beroepspraktijk.

Het panel vindt het positief dat toetsing niet uitsluitend wordt ingezet om prestaties vast te stellen, maar ook om het leerproces te ondersteunen. Met name in het eerste studiejaar worden studenten intensief begeleid, waarbij binnen het professionele ontwikkelingsprogramma nadrukkelijk ruimte is voor formatieve feedback en reflectie.

Het panel stelt vast dat er binnen het toetsprogramma een evenwichtige spreiding is tussen groepsopdrachten en individuele beoordelingen. Bij groepsproducten wordt de individuele bijdrage afzonderlijk beoordeeld. Daarmee wordt geborgd dat studenten op eigen merites worden beoordeeld en dat het eindniveau individueel kan worden vastgesteld.

Het panel is positief over de keuze om studenten in het afstuderen te laten werken met meerdere beroepsproducten. Deze opzet sluit goed aan bij het karakter van een hbo-opleiding, waarin het aantonen van professioneel handelen in verschillende contexten centraal staat. De beroepsproducten geven een representatief en breed beeld van het eindniveau van de afgestudeerde.

Tijdens het locatiebezoek heeft het panel uitgebreid stilgestaan bij de beoordeling van de afstudeerwerken. Het constateert dat deze systematiek in het verleden niet altijd volledig navolgbaar en transparant was voor externen. In het nieuwe afstuderen zijn de rubric en de beoordelingssystematiek aangepast. De gekozen opzet, met een CGI op basis van een portfolio, biedt naar het oordeel van het panel betere waarborgen voor transparantie, traceerbaarheid en externe verantwoording, terwijl ruimte blijft voor professionele oordeelsvorming door examinatoren. Het panel waardeert daarbij in het bijzonder de centrale rol van het CGI, waarin het mondeling verantwoorden van professioneel handelen goed aansluit bij de beroepspraktijk. Het panel acht het van belang dat de opleiding de overgang naar deze nieuwe systematiek zorgvuldig blijft monitoren. Het geeft de opleiding in overweging om in de overgangsfase te blijven investeren in kalibratie en, waar passend, in schaduwbeoordelingen, om de consistentie en transparantie van het eindoordeel verder te versterken.

Het panel is positief over de rol en positionering van de examencommissie en de toetscommissie. De examencommissie is zich bewust van haar wettelijke verantwoordelijkheid en handelt conform deze taak. De toetscommissie monitort periodiek de kwaliteit van toetsen en toetsmatrijzen en draagt via toetsborgingsgesprekken bij aan continue verbetering. De regelmatige kalibratie binnen het docententeam, evenals deelname aan landelijke kalibreersessies met andere hbo-rechtenopleidingen, dragen bij aan een passende en extern gespiegeld normniveau.

Met betrekking tot het gebruik van generatieve AI constateert het panel dat de opleiding zich bewust is van de impact van AI op de toetsing. De opleiding neemt maatregelen om de validiteit en betrouwbaarheid van toetsing te waarborgen en blijft alert op verdere ontwikkelingen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Om het gerealiseerde eindniveau van de bachelor goed te kunnen beoordelen, heeft het panel 15 afstudeerwerken bestudeerd van studenten die tussen 2023 en 2025 zijn afgestudeerd. Op basis hiervan concludeert het panel dat het gerealiseerde niveau voldoet aan het bachelorniveau. De bestudeerde dossiers laten zien dat studenten in staat zijn zelfstandig juridische vraagstukken te analyseren, passende interventies te ontwerpen en professioneel te handelen binnen een beroepsauthentieke context. De beroepsproducten sluiten aan bij de aard van een hbo-opleiding en tonen aan dat studenten beschikken over zowel inhoudelijke juridische kennis als praktische en communicatieve vaardigheden. De afstudeerwerken zijn inhoudelijk sterk, praktijkgericht en tonen aan dat studenten de kerncompetenties op eindniveau beheersen.

Het panel was in het bijzonder onder de indruk van de kwaliteit en zorgvuldigheid van de feedback op de afstudeerwerken. De feedback is inhoudelijk rijk, specifiek en gericht op verdere professionele ontwikkeling.

Aansluiting werkveld

Het werkveld is positief over het niveau van afgestudeerden. Werkveldvertegenwoordigers geven aan dat alumni beschikken over een solide juridische basis en sterk ontwikkelde vaardigheden. Met name de communicatieve vaardigheden, het probleemoplossend vermogen en het vermogen om verder te kijken dan uitsluitend procederen worden gewaardeerd.

Veel studenten vinden via hun stage of afstuderen direct een baan. Volgens de HBO-monitor 2025 vond 73% van de afgestudeerden een baan binnen het vakgebied van de studie en 86% een baan op het niveau van de opleiding.

Alumni

Alumni zijn tevreden over de opleiding en ervaren veel profijt van de praktijkgerichte aanpak en het vaardighedenonderwijs. Een aanzienlijk deel stroomt door naar een universitaire rechtenopleiding. Alumni geven aan dat de combinatie van de praktijkgerichte hbo-basis en de academische verdieping in het wo voor hen een duidelijke meerwaarde heeft.

De opleiding onderhoudt actief contact met alumni, onder meer via een LinkedIn-netwerk en betrokkenheid bij open dagen, proefstuderen en stagewerving. Alumni vervullen functies in uiteenlopende juridische werkvelden, waaronder de sociale advocatuur. Zij geven aan veel baat te hebben bij de tijdens de opleiding ontwikkelde vaardigheden.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat het gerealiseerde eindniveau van de bachelor hbo-rechten voldoet aan het bachelorniveau. Op basis van de bestudeerde vijftien afstudeerwerken concludeert het panel dat studenten aantoonbaar beschikken over de vereiste juridische kennis, professionele vaardigheden en beroepshouding. De afstudeerwerken laten zien dat studenten zelfstandig juridische vraagstukken analyseren, passende interventies ontwerpen en professioneel handelen binnen een beroepsauthentieke context. Het panel was daarnaast onder de indruk van de kwaliteit en zorgvuldigheid van de feedback op de afstudeerwerken. De feedback

is inhoudelijk sterk, concreet en ontwikkelingsgericht. Dit draagt bij aan de professionele groei van studenten en laat zien dat beoordeling en begeleiding met aandacht en betrokkenheid plaatsvinden.

Het werkveld bevestigt dat afgestudeerden goed zijn toegerust voor de beroepspraktijk. Werkveldvertegenwoordigers waarderen met name de communicatieve vaardigheden, het probleemoplossend vermogen en het vermogen van afgestudeerden om verder te kijken dan uitsluitend procederen. Alumni voegen volgens het werkveld daadwerkelijk waarde toe in de dagelijkse juridische praktijk. De arbeidsmarktcijfers ondersteunen dit beeld: het merendeel van de afgestudeerden vindt snel een baan op niveau, vaak via de stage of het afstudeertraject.

Ook alumni zijn positief over de opleiding. Zij benadrukken de meerwaarde van de praktijkgerichte aanpak en het vaardighedenonderwijs. Een aanzienlijk deel van de afgestudeerden stroomt door naar een universitaire rechtenopleiding. Alumni geven aan dat de combinatie van de praktijkgerichte hbo-basis en de academische verdieping in het wo voor hen een duidelijke meerwaarde heeft. Het panel waardeert dat de opleiding actief contact onderhoudt met alumni en hen betrekt bij onderwijsactiviteiten, waarmee de verbinding tussen opleiding en beroepspraktijk wordt versterkt.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Bijlage 1: administratieve gegevens van de opleiding

Instelling	
Naam in RIO	Zuyd Hogeschool
Adres	Nieuw Eyckholt 300, 6419 DJ Heerlen
Website	https://www.zuyd.nl/
BRIN-nummer	25JX
Status (bekostigd of onbekostigd)	Bekostigd
ITK	Ja
Opleiding	
Eerste naam; zoals vastgelegd in RIO	Hbo-rechten
Locatie	Sittard
Opleidingsnummer in RIO	39205
Oriëntatie en niveau	hbo-bachelor
Onderzoeksmaster	Niet van toepassing
Taal in het onderwijs	Nederlands
(Wettelijke) beroepsvereisten	Nee
Alle opleidingstrajecten/afstudeerrichtingen/ specialisaties	Niet van toepassing
Joint programme degree	Niet van toepassing
Bijzonder kenmerk	Niet van toepassing
Verleende graad en toevoeging aan de graad	Bachelor of Laws
Studielast in EC	240 EC
Variant(en)	Voltijd
Werken met eenheden van leeruitkomsten	Niet van toepassing
Visitatiegroepindeling	Hbo-rechten groep 2
Inleverdatum visitatierapport	1 mei 2026
Overig (bijv. naamswijziging of studieduur-verlenging)	Niet van toepassing

Bijlage 2: visitatiepanel

drs. Bert Reul MBA, voorzitter
Zelfstandig onderwijsprofessional en voormalig directeur Rotterdam Academy

mr. Jacco Geschiere, lid
Opleidingsmanager HBO-Rechten – Haagse Hogeschool

dr. Ivar Timmer, lid
Lector Legal Management & Technology – Hogeschool van Amsterdam

Anne van Hattum, student-lid
Student B Leisure & Events Management – BUAS

Het panel werd ondersteund door Yvet Blom, gecertificeerd secretaris

Alle panelleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 3: bezoekprogramma

Donderdag 15 januari 2026

12.00	–	12.30	Ontvangst + pitch door management (met mogelijkheid tot vragen)
12.30	–	12.45	Rondleiding gebouw
12.45	–	13.15	Lunch commissie
13.15	–	14.15	Gesprek met studenten
14.15	–	14.30	Nabespreking panel
14.30	–	15.30	Gesprek met docenten + voorzitter AR
15.30	–	15.45	Nabespreking panel
15.45	–	16.45	Gesprek met commissies
16.45	–	17.00	Nabespreking panel

Vrijdag 16 januari 2026

09.00	–	09.30	Bespreking panel
09.30	–	10.30	Gesprek met werkveld en alumni
10.30	–	10.45	Nabespreking panel
10.45	–	11.30	Gesprek met managementteam
11.30	–	11.45	Nabespreking panel
11.45	–	12.30	Optioneel: extra gesprek
12.30	–	13.15	Lunch
13.15	–	14.15	Ontwikkelgesprek
14.15	–	15.45	Beraad panel
15.45	–	16.15	Terugkoppeling bevindingen en aanbevelingen panel

Bijlage 4: aanbevelingen vorige visitatie

Aanbeveling	Opvolging
Het panel moedigt de opleiding aan om de ingezette ontwikkelrichting door te zetten. Het panel beveelt de opleiding daarom aan om te blijven zoeken naar manieren om het thema Preventive Law verder te integreren in het curriculum en daarbij de samenwerking met het (regionale) werkveld te zoeken waar mogelijk.	We hebben de focus voor Preventive Law verder uitgewerkt en hebben dit ook door de studiejaren heen meer geëxpliciteerd. Dit hebben we onder andere gedaan door het werkveld naar actuele beroepstaken te vragen. Voorts heeft het lectoraat overleg gehad met de modulecoördinatoren om in alle modules deze focus te belichten. Daarmee proberen we de reactieve manier van rechtspleging te kantelen en de preventieve manier van beroepsuit-oefening te stimuleren. Uit de producten van de finale preventive law blijkt dat studenten dit goed hebben opgepakt. Met ingang van '25-'26 is de module Preventive law: de finale geïntegreerd in het afstuderen.
Het panel beveelt de opleiding aan om het vaardighedenonderwijs een explicieter zichtbaar onderdeel van het curriculum te maken.	In de thematisch ingerichte modules besteden we expliciet aandacht aan het aanleren van algemene en juridische vaardigheden. Ook worden deze vaardigheden nu meer dan eerder gedoceerd door juristen, wat de vertaling van deze vaardigheden naar de praktijk versterkt.
De opleiding zou het onderwijs nog meer samen met het werkveld kunnen ontwikkelen (co-creatie), zodat de actualiteit van het onderwijs ook in de toekomst gewaarborgd blijft.	Inmiddels werken we door de hele opleiding heen vaker met beroepstaken, die we in samenwerking met het werkveld hebben ontwikkeld. We zien het als opdracht dit de komende jaren verder op te pakken.
Het panel raadt de opleiding aan om naar andere manieren te zoeken om het kennisniveau van studenten te toetsen, naast het gebruik van multiple-choice toetsen.	We hebben het aantal multiple-choice-vragen teruggebracht en combineren deze nu met diverse andere toetsen, zoals schriftelijke toetsen met open vragen, beroepsproducten en een beoordeling van professionele ontwikkeling.
De inzet van het beroepsproduct als eindwerk en de beoordeling daarvan kan nog verder uitgedacht worden.	Het afstudeerassessment bestaat uit een CGI, waarbij de student drie beroeps-producten inlevert. Op basis hiervan gaat de student het gesprek aan over de beroepsbekwaamheid.
De opleiding zou het afstuderen nog verder kunnen verbeteren door De Finale ook bij het afstudeerprogramma te betrekken en het eindwerk nog meer te laten aansluiten op het centrale opleidingsthema Preventive Law.	Met ingang van huidig academisch jaar is Preventive law: de finale geïntegreerd in het afstuderen. In het herziene afstuderen is tevens de focus voor Preventive Law uitgewerkt en heeft dit perspectief ook een meer geëxpliciteerde opbouw door de jaren heen.

Bijlage 5: bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie
  1. Academieraad
     a. Academieraad samenstelling
     b. Jaarverslag Academieraad 2024-2025
     c. Jaarverslag Academieraad HBO-Rechten 2022-2023
     d. Jaarverslag Academieraad HBO-Rechten 2023-2024
  2. Ambitieplannen
     a. Ambitieplan 23-24 AREC
     b. MCntrct 2025-2026 AREC
     c. Jaarambitieplan 2024-2025
  3. Beoordelingsformulieren eindniveau
     a. Feedbackformulier middenevaluatie
     b. Feedbackformulier eindevaluatie
     c. Tijdlijn stage en afstuderen 2024-2025
     d. Beoordelingsformulier eindniveau
     e. Voorzien verklaring portfolio
     f. Feedbackformulier onderzoeksplan
     g. Feedbackformulieren afstudeerplan
  4. Evaluaties
     a. Format revisie PDCA
     b. Studentenenquête 1.1
     c. Studentenenquête 1.4 Burgerschap – studiejaar 2023-2024
     d. Studentenenquête 2.1 Grensoverschrijdende overheid – 2024-2025
     e. Studentenenquête 3.1 Het conflict – studiejaar
     f. Studentenenquête 3.4 De bedrijfsjurist – studiejaar
     g. Studentenenquête 3.4 De familiejurist – studiejaar
     h. Studentenenquête 3.4 De overheidsjurist – studiejaar
     i. Studentenenquête 4.4 De finale – studiejaar
     j. Studentenenquête stage jaar 2 – studiejaar
     k. Studentenenquête stage jaar 3 – studiejaar
     l. Studentenenquête stage jaar 4 – studiejaar
  5. Lectoraat
     a. Lectoraat Preventive Law meerjarenplan 2024-2030
  6. Midterm audit HBO-Rechten
     a. Rapport midterm audit HBO-Rechten januari 2023 v2
  7. Modulehandleidingen
     a. Handleiding jaar 4 25-26 met bijlagen
     b. Moduleboek 20250131
     c. Modulehandleiding 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 stage jaar 3 2024-2025
     d. Modulehandleiding 3.2 2024-2025

e. Handleiding jaar 4 24-25 met bijlagen waaronder MY-boom
f. Handleiding jaar 4 24-25 met bijlagen

8. Opleidingsdocumenten
   a. Vergelijking LBOP – competenties Zuyd
   b. Blauwdruk curriculum
   c. Definitieve onderwijsvisie HBO-Rechten
   d. LBOP
   e. Nieuwe afstuderen
   f. OER
   g. Opleiding NSE keuzegids
   h. Filmpjes stagemarkt en debatunie
   i. PDCA – kwaliteitszorg
9. Toets- en examencommissie
   a. Jaarverslag Toetscommissie 2022-2023
   b. Richtlijn aanwijzing examinatoren 2024-2025
   c. Jaarverslag Examencommissie HBO-Rechten 2023-2024
   d. Jaarverslag Examencommissie 2022-2023
   e. Reglement examinatoren HBO-Rechten 2024-2025 (overzicht docenten)
   f. Toetsplan HBO-Rechten 2025-2031
   g. Zuyd Toetskompas 2.0
10. Toetsprogramma
    a. Toetsmatrijzen
    b. Toetsprogramma HBO-Rechten 2024-2025
    c. Toetsprogramma HBO-Rechten 2025-2026

- Informatie over Moodle, Remindo en Onstage
- Eindwerkstukken van 15 studenten

© AeQui Nederland, 2026